

עין משפט‏
נר מצוה

כמו:

המניח פרק שלישי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) פסחים ו: ע"ש, (ב) [למן ל], (ג) [למן ל], (ד) [שבת מו. ושי"ן], (ה) [למן נ:], (ו) ס"א דכל היבא, (ז) צ"ל הנהא, (ח) צ"ל הנהא, (ט) [ד"ה לר"ן], (י) [ועיין תוספות כמובות ג. ד"ה דלי וד"ה עמא ותוספות קדושין כו. ד"ה לי נמי].

הנהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלל וכו' לזכות בור: (ב) ד"ח וקמה וכו' אסתלקו להו מעשה ראשון: (ג) ד"ה כשהפכה וכו' משום כורה. ג"כ פי' דלא החזיקו ג"כ ג' טפחים ומשכין ליה דלא סילק מעשה ראשון וכבוד פחות הוא ולא נסתם מעולם ועיין בהגהת אש"י:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא וכו' דאפילו בהבזה בחפצך קנה. ע"י מו"ט פ"ד מ"א דשקלים ד"ה מתנדב:

כג א ב מ"י פ"ג מהל' מקי ממון הלכה ז סמג עיין סח טו"ע ח"מ סימן מ"ב סעיף ד: בד ג מ"י שם פ"צ הלכה יב סמג שם טו"ע ח"מ סימן מ"י סעיף ו: בד ה מ"י פ"א מהלכות חמץ ומלא' הלכה ט סמג לאלוין טו טו"ע ח"מ סימן תמג סעיף א: בד ה ו מ"י פ"ב מהל' מקי ממון הלכה ו ועיין בהשגות וזמ"מ סמג עיין סח טו"ע ח"מ סימן מ"י סעיף ג:

מוסף רש"י

ועשאו הכתוב כאילו הן ברשותו. להחמיץ עליהן. (פסחים ו:). בור ברשות הרבים. הפסחתו חייב נזקין ואין הכור שלו חלף של הפקר, שהרי נדרשות הדברים הוא, ואף על פי שכתבו אין רשות הדנים קטיו' לו (טסו). הלכה כסתם משנה. רבי הוא סדר המשהה ונפילה פשעה אס' לא מכח דפליג' דרבי יוחנן כדפ"ל ומיהו מר' יוחנן קשה אמאי לא פריך מההיא דלעיל דאית' ליה מפקיר נזקיו דעלמא חייב לרצון וי"ל משום דלא מפרשא כהדיא אלא מתוך קשיא דרבי יוחנן דרבי יוחנן להכי שציק לה ומייתי מילתא דמפרשא טפי כהדיא:

רבינו חננאל

ור' יוחנן אמ' לאחר נפילה מחלוקת רבי, ודברין פשוטין הן. ואסיק' אלא הא קמ"ל מפקיר נזקין דהכא פטרי רבנן משום דהוא אנוס, אבל מפקיר נזיקין דעלמ' חייבי מחייבי. איתמ' מפקיר נזקיו, ר' יוחנן ור' אלעז' חד אמ' חייב וחד אמ' פטור. תסתיה דר' אלעז' דאמ' חייב דאמר ר' אלעז' משום ר' ישמעל שני דברין אינן ברשותו שלאדם ועשאו הכתר כאלו הן ברשותו, ואלו הן בור ברשות הרבי' וחמץ בור שעות ולמעלה. ונה' בור זה אמר ר' אלעז' אינו ברשותו, מכלל שהוא מופקר וחייבין בעליו, ש"מ מפקיר נזקיו חייב ואקש' עלה, והתנן ההופך את הגלל לרשר' הרבי', כגון שהוציא ראובן גלל רבא שמערי' והפכה. פי' גלל, ובל כדכתי' בגליל צואת אדם. והוזק בהן אחר, חייב בנזקו. ואמר ר' אלעז' לא שנו אלא שנתכוון לזכות בגלל, להוציאה לגנו ולזבל בה, אבל לא נתכוין לזכות בה פטור. אלמא ר' אלעז' מפקיר נזקיו פטור סבירא ליה. ופירק ר' אדא בר אבהו כשהחזיר גלל זה למקומה, ולא הפקירה א'. אמ' רבינא משל דרב אדא למה הדבר דומה אשי אמ' כגון שהפכה פחות מג' טפחי', פי' כגון שהוציא ראובן גלל לרשות הרבי' ורבא שמערי' והפכר בפחות מג', ותמצא שלא הגביהה ולא קנה

ורבי יוחנן אמר לאחר נפילה מחלוקת אבל בשעת נפילה מאי ד"ה פטור בו'. הו"מ למפךך מזכיימא גופה כיון דנשעת נפילה פטור משום דאנוס הוא א"כ לאחר נפילה מחייב ר"מ אף על גב דהוו לאחר נפילת אנוס וא"כ היכי קמי ומודה ר"מ כמעלה קנקנים כו' אמאי פטור והא ר"מ לאחר נפילת אנוס נמי מחייב וליכא למימר דאיירי נשעת נפילה דא"כ מה לו להזכיר קנקנים לא הוה ליה למימר טפי אלא ומודה ר"מ נשעת נפילה דפטור משום דאנוס הוא: **כ"י פליגי א"ביא דרבנן**. לא בעי למימר איפכא דפליגי אליבא דר"מ ומאן דפטור אמר לך דע"כ לא מחייב ר"מ אלא משום דפושע הוא וכי פליגי ר' יוחנן ור' אלעזר במפקיר נזקיו דאנוס דקיס ליה דבמפקיר נזקיו דפשעה פליגי: **תסתיים דר' אלעזר הוא דאמר חייב**. כמסקנא לא קיימא הכי והא דלא פריך מההיא דרבי אלעזר דלעיל משום דאין להוכיח ממילתיה דר"א לחודיה דפטרי רבנן במפקיר נזקיו אפילו לאחר נפילת פשעה אס' לא מכח דפליג' דרבי יוחנן כדפ"ל ומיהו מר' יוחנן קשה אמאי לא פריך מההיא דלעיל דאית' ליה מפקיר נזקיו דעלמא חייב לרצון וי"ל משום דלא מפרשא כהדיא אלא מתוך קשיא דרבי יוחנן דרבי יוחנן להכי שציק לה ומייתי מילתא דמפרשא טפי כהדיא:

אלא אמר רב אשי כשהפכה בפחות מג'. מכאן אין לדקדק דלא בעי הגצהה ג' טפחים דכי נתכוין קני בהגצהה פחות מג' דשאני הכא משום * דאפילו * מצטט בהפקר קני א"נ משום דהוי האזי גלל ככליו וקני ליה כליו א"נ כשמגציה צידו דכיון שהוא צידו קני בפחות מג' וכן איתא צריש אלו נערות (כמובות דף גא). והא דלזמר צפרק חלון (עירובין דף עט: ושם *). גבי חזית של שמופי מבוזות לרין שיגציה טפח שאני שמופי מבוזות דרבנן מדע דהמס לא להשמיעני דין הגציה ככל מקום קאמ':

אלא ר' יוחנן דאמר חייב. מ"מ אינצטרין לפרש לפי שאין דרכן של בני אדם להתמך כגמלים לפרש מתנימין אפילו כמאן דמחייב צור דרשותו ושמא רבי יוחנן צבור דרשותיה נמי מחייב דליכא דקצר הכי צפרק הפרה (לקמן דף ג:).

לא

א"ר יוחנן הכי והתנן *המצניע את הקוף ואת הזוכית והגודר גדרו בקוצים וגדר שנפל לרשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו ואמר רבי יוחנן לא שנו אלא במפריח אבל במצמצם פטור משום דהויא ליה בור ברשותו מכלל דחויבא דבור ברשות הרבים הוא אלמא מפקיר נזקיו חייב לא לעולם אימא לך מפקיר נזקיו פטור ומצמצם מ"ט פטור משום דאתמר עלה אמר רב אחא בריה דרב איקא לפי שאין דרכן של בני אדם להתחכך בכתלים ומי אמר ר' יוחנן הכי והא א"ר יוחנן *הלכה כסתם משנה ותנן *החופר בור ברה"ר ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב אלא לעולם רבי יוחנן אמר חייב ומדרבי יוחנן אמר חייב ר"א אמר פטור והאמר ר"א

למקום מהלך בני אדם: ומי אמר רבי יוחנן הכי. דמפקיר נזקיו פטור: צור דרה"ר. אלמא חיוצא דבור דרשות הרבים הוא:

משום

לא סימא מסני' ר"מ היא. גבי שני קדרים קאי לקמן כהאי פרקין (דף גא:). אלא הא קמ"ל. ר' יוחנן: דמפקיר נזקיו דהכא. דמתחלתו אנוס הוא דפטרי רבנן אבל מפקיר נזקיו דעלמא כגון שהשליכו מדעת וכגון צור דרשות הרבים מחייבי והי"ק לאחר נפילה מחלוקת

כלומר האי מחלוקת דפליגי ר"מ ורבנן בהפקיר נזקיו לאחר נפילה השלכה לא פליגי ולא תידוק מרבי יוחנן דנשעת נפילה לא פליגי: **אליבא דר"מ כ"ע לא פליגי**. דהשתא בהפקיר נזקיו הצא ע"י אנוס מתחילה מחייב כ"ש הפקר שמתילמו דרליון: צור דרה"ר. אלמא סבירא ליה לר"א דחיוצא דבור דרה"ר היא: **משש שעות ולמעלה**. אין חמץ דרשותו דלע"ג * דאיתיה אסור בהנאה ועשאו הכתוב כאילו הוא דרשותו לעצור עליו צבל יראה וכל ימלא: **הסופך אם הגלל** וכל המופקר דרה"ר והפכו ממקום למקום: **חייב צנוקו**. דקניייה בהגצהה וממונו הוא: **שנצטיון לזכות צו**. כשהגציהו מחייב משום ממונו דלאחר שקנייה לע"פ שהניחו שם לא הפקירו אלא נתכוין ליטלו משם לאחר זמן: **אבל לא נצטיון לזכות * צה**. לכשהגציהו פטור. ואע"ג דכרה צור דרה"ר כשהפכו ונתקל האדם במקום שזרקו שם ואס' היה צמקומו הראשון לא נתקל צו זה. אלמא לר"א צור דרה"ר פטור והוא הדין למפקיר נזקיו דהא מאן דמחייב מצור דרה"ר יליף לה שלא הימה שלו מעולם: **שהחזירה למקומה**. דלא כרה צור והוי כמי שלא נגע צה מעולם דלאו כורה צור הוא: **וחזר וגילסו**. דפטור: **וקמה ליה דרשותיה**. ומחייב. והאי נמי כשהגציהו אסתלקו * מעשה ראשון ונסתם הצור כשחזר והשליכו הוה ליה כורה: **אלא אמר רב אשי**. הא דמוקי רבי אלעזר למתניתין הכא לא נתכוין לזכות צה פטור: **כשהפכה לפחוס מג'**. דמתחילה לא הגציה שלשה הלכך לאו הגצהה היא דכצור פתוח דמי ולא נסתם הצור מעולם וכיון דלא נתכוין לקנותה דליכא לחיוביה משום ממונו משום כורה * צור נמי לא תחייביה ומיהו היכא דנתכוין לזכות מחייב משום ממונו דליכא למ"ד * מצטט בהפקר קני צלא הגציה צפרק חזית והעלייה (צ"מ דף קיח:). ואע"ג דלא נצטיון. הואיל וסבירא ליה דמפקיר נזקיו חייב: **המצניע אם הקוץ ואם הסונוים**. דרה"ר: **והגודר גדרו צקוים**. ששעה גדר של קוים דסתם גדר של אצנים הוא דכתיב וגדר אצניו נהרסה (משלי כד:). וגדר. אצנים שנפל לרה"ר כו': **לא שנו**. דגודר צקוים חייב: **אלא במפריח**. ראש קווצותיה דרה"ר דה"ל צור צור דרשותו ואע"ג דהפקיר רשותו שהקצהו לרה"ר פטור: **להסחך צנפלים**. וזה שמתמך והוזק משונה הוא. ומפריח היינו טעמא דחייב שהרי ממונו הוא ולא הפקירן והפריחן משום

(א) זון זה משולל הכנה דלדעתה אם לא הפקירה אמאי פטור ועי' דרש"י וי"ע.